

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Så er sommeren over Danmark, og vi kan glæde os over at kunne hejse Dannebrog over et frit Danmark.

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

DANOL

E. OLESEN & SØN

Arnold Niensens Boulevard 66 B
Hvidovre

Ta'BUKO
til bords...

REPRODUKTIONSANSTALTEN

NOVO

v/ civilingeniør H. E. Lassen
Vesterport 4 — Kbh. V.

L. LEVISON JUNR.

Aktieselskab

RESTAURANT ZOO

A/S HEDEHUS TEGLVÆRKET

JENS JENSEN
Isenkram, glas, porcelæn
FAABORG

FAABORG
POTTEMAGERI

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstoffslunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Læge Børge Næsted, Læssøegade 141, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

Nummer 6
Juni 1960
15. Årgang

Pigtraad

Redaktion:
Slagelsegade 9²
Telefon Øbro 8537
København Ø.

Danske koncentrationslejrfangers blad * Organ for Kammeraternes Hjælpefond

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup
Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

Afleveret til postvæsenet d. 24. juni.

INDHOLD

	Side
De 26 millioner fordeles	123
Rejsebrev	124
Lovens ordlyd	127
Nordslesvig efter 1945	133
Propagandamanden	137
Dagbogsblade	139
3 dages stævne	139

DE 26 MILLIONER FORDELES

Loven vedtaget og underskrevet af kongen.

Den nye lov om fordelingen af 26 millioner kroner til danske, der har været ramt af nationalsocialistisk forfølgelse, træder i kraft den 1. juli 1960.

Derefter er der lovhjemmel for med det samme at gå i gang med udbetaling til enkerne og børnene samt til invaliderne. Der er tale om to kategorier invalider, nemlig gruppen på 50 % og derover og på 25-50 % invaliditet.

LOVEN har været til behandling 3 gange i folketinget, sådan som traditionen byder. Den er behandlet i et 17-mands-udvalg, nedsat af folketinget blandt tingets egne medlemmer.

Udvalget har holdt 8 møder og har herunder haft 4 samråd med socialministeren, der desuden skriftligt har besvaret en række spørgsmål, som udvalget har stillet.

Fællesudvalget for Danmarks politiske Fanger har som omtalt i sidste nummer af „Pigtråd“ haft foretræde for folketingsudvalget, ligesom man har modtaget henvendelser fra kredse af tidligere k-z-fanger. Yderligere har en række enkeltpersoner rettet henvendelse til udvalget.

FRA SOCIALMINISTERENS SIDE er der stillet 12 ændringsforslag til det oprindelige forslag, og disse er alle tiltrådt af 17-mands-udvalget, der bestod af toldforvalter Hans Baagø (KF), Vejle, gårdejer Jens Chr. Christensen (V), Gistrup, LRS. Per Federspiel (V), København, LRS. H. Gideon (V), Nykøbing S., forretningsfører Victor Gram (S), København (formand), overlærer S. C. Hougaard (S), Taastrup, Frode Jakob-

sen (S), Birkerød, fuldmægtig Bjørn Krogh (S), Gentofte, viceborgmester C. F. Ladefoged (V), Birkerød, direktør A. C. Normann (RV), København (næstformand), fru Viola Nørlev (S), København, landsdommer Helga Pedersen (V), København, stadsskoleinspektør Jacob Pedersen (KF), Hobro, mejeriejer R. Sandau (DR), fru Astrid Skjoldbo (S), København, fhv. minister Poul Sørensen (KF), Charlottenlund, og næstformand Robert Sørensen (S), København.

Der er således tale om en samlet enig indstilling til folketinget, der foretog den sidste behandling af forslaget den 2. juni. Den 10. juni fik loven kongens underskrift.

VIGTIG BLANDT ÆNDRINGERNE er den nye bestemmelse om et tillæg på 50 % for deportationstid ud over 1 år.

Der fastsættes ikke i loven, hvor meget der udbetales pr. uge for deportationstiden, men skønsmæssigt regnes der med 75 kr. pr. uge. Muligvis vil beløbet blive noget højere.

For internering i Danmark — i lejre eller i fængsler — ligger det dog fast, at beløbet bliver halvdelen af det, der udbetales pr. uge for deportationstiden. Det er en betingelse, at interneringen har strakt sig over mindst 8 uger. Er der imidlertid tale om flere kortvarige interneringer, kan ugerne lægges sammen.

VÆRDIGHEDSBETINGELSERNE er strammet, og personer, der har udvist en nationalt uværdig holdning, kan ikke komme i betragtning. De såkaldt asociale kan komme i be-

tragtning i begrænset omfang til fangetidsgodtgørelse.

Med hensyn til administrationsomkostninger oplyses det, at man ikke rigtig kan sige noget bestemt om deres størrelse. Der har dog været nævnet beløbet 500.000 kr. Mens det oprindelige forslag afholdt disse udgifter indenfor det samlede beløb på 26 millioner kr., har nu staten påtaget sig denne udgift, hvorved opnås, at hele beløbet kommer de nazifølgte til gode.

I LOVEN HENVISES flere gange til erstatningsloven af 1945. Dette må forekomme noget upraktisk, idet man således skal have fat i 2 love for at hitte ud af tingene. Uden større besvær kunne man have indføjet de pågældende afsnit fra den gamle lov i den nu foreliggende.

FORDELINGEN af de 26 millioner kroner henlægges til et fordelingsnævn, der skal bestå af en formand og 2 medlemmer, alle beskikket af socialministeren.

Man forudser dog, at et medlem kan være forhindret, hvorfor man med det samme beskikker stedfortrædere for hver af de 2 medlemmer.

De afgørelser, fordelingsnævnet træffer, kan indbringes for et ankenævn, der består af en dommer som formand og 2 andre medlemmer. De beskikkes alle af socialministeren.

FÆLLESUDVALGETS ØNSKE om, at fangeorganisationerne sikres repræsentation, er således ikke sikret, men det anføres, at nævnet kan indkalde særligt sagkyndige. Desuden er der jo ikke noget i vejen for, at socialministeriet kan udpege tidligere fanger til fordelingsnævnet.

DER FORESTAR NU et omfattende arbejde med udfærdigelse af skemaer og behandlingen af dem. For tiden er alt i planlægningernes tegn. Det kan dog allerede nu siges, at man omgås med tanken om oprettelsen af rådgivningskontorer rundt om i landet. Man vil herved opnå, at de skemaer, fordelingsnævnet får at arbejde med, er tilfredsstillende udfyldt, hvilket jo vil lette arbejdet i nævnet.

Blandt mange fangekammerater er der en væsentlig interesse for, hvornår udbetalingerne for fangetidsgodtgørelserne kan finde sted.

Man må indstille sig på, at der kan begyndes omkring 1. november.

F—k.

Næste nummer af „Pigtråd“ bliver et dobbeltnummer, der udkommer i dagene op mod 29. august. — Skulle der i mellemtiden foreligge meget vigtige og presserende ting i erstatningssagen, vil vi med det samme udsende et ekstrasnummer.

Red.

REJSEBREV

Fru Magda Kari har deltaget i Kammeraternes Hjælpesfond's rejse sydpå for skadelidte fra besættelsestiden. — Rejsen foregik i tiden 13.—30. maj, og beretningen er skrevet, mens sydens luft endnu var i lungerne. — Hendes artikel er tænkt som en tak til de mennesker, der økonomisk og praktisk har muliggjort rejserne.

„Sommetider er det ikke til at holde ud. Det har ikke været andet, end diætmad og nervepiller siden han kom fra Tyskland. Man tænker: blir det da aldrig anderledes?”

— Min mand har skiftet arbejde mindst ti gange i de femten år.

— Min er opereret for mavesår fire gange.

— Og min kan ingen verdens ting huske mere. Man skulle tro, han allerede er forkalket.

— Jeg holder fast ved mit arbejde, skønt jeg ikke bryder mig om det, min mands arbejdsevne er alt for svingende.

— Alt mit overskud af energi går med at holde hans humør oppe. Men indimellem er han pludselig som før han blev arresteret — og så håber man igen.

— Jeg har gået og troet, at det kun var min mand, der ikke kunne komme til hæfterne igen, og at jeg havde det ganske særligt besværligt, det er helt rart at tale med jer...

DETTE ER et brudstykke af en samtale mellem en flok af de koner, der var med på rejsen til Italien den 13.—30. maj og gengives her for at

Fra venstre: Fru tandlæge Kircheiner, Svendborg, fru Hartman Schmidt, Valby, tandlæge Mogens Kircheiner, Svendborg, konsul Dahl, Horsens, og Tage Hartmann Schmidt, Valby.

illustrere, at denne rekreation og store oplevelse også var kærkommen for os.

Vi var fyrretyve mennesker med vidt forskellige politiske meninger, livsstillinger og miljø, som KZ-lejre, fængsler og modstandskamp havde givet fælles, altoverskyggende idealer: demokrati og tolerance og som fandt det naturligt at sige „du“.

En aften i Rothenburg kom en konservativ og en kommunistisk rejseudtager i diskussion omkring det netop revnede topmøde i Paris. Man tænkte at om blot topmødet var blevet holdt på samme høje plan.

Overhovedet var kammeratskabet, den indbyrdes hjælpsomhed, den gode stemning et mindeværdigt kapitel for sig. Man ville gerne have lært hver enkelt endnu bedre at kende, syntes at hver eneste een var det interessanteste og fortræffeligste menneske, man længe havde mødt. Den festlige stemning skyldtes ikke mindst Kornbeck, vor faderligt omsorgsfulde og utrættelige rejseleder, som selv deltog i alle arrangementer og fornøjelser på samme ublaserte og veloplagte måde, som havde det været den første udenlandsrejse for ham også, som morede sig sammen med os og over os, tilsyneladende ubesværet af det store arbejde han havde med det vellykkede arrangements praktiske detaljer.

— Det eneste ærgelige er, at vi ikke kan fortælle om dette her, når vi kommer hjem, sagde Esben. De vil tro, at det er løgn. De vil tro, at nu er den sidste pære i lysekronen gået ud“.

DET ER NØJAGTIG den fornemelse man får, hvis man vil beskrive de vældige vandfald ved Mayrhofen, bjergturen, hvor vi blev så fjantede af højfjeldssol og muskatellervin, at selv Esben, trods sine to stokke, sprang rundt som en forårskåd bjergged. Ellers turen gennem Tyrol, der var som et koloreret postkort, man engang havde set, og som nu pludselig blev levende med lyde og dufte, dybde og atmosfære. Zell am Ziller i dånende varme og samme dag over Dolomitterne i tænderklaprende kulde. Svimmelende højder med evig sne og skiløbere i fuld mundering, nyudsprungne krokus, kørsel langs afgrunde og i hårnålesving så utrolige, at man vidste:

Markuspladsen viste sig med al sin charme. Butikkerne i karéen var naturligvis for dyre, men så var der kirken, og om aftenen orkestrene — og de berømte duer holdt sig naturligvis ikke tilbage.

dette her klarer vi kun, fordi vore bil-ejere er verdens dygtigste og modigste chauffører. Udsynet over dalene med blomstrende frugttræer, fremmedartede huse, kirker, kapeller og krucifixer på bjergsiderne. Blomster og buske, man aldrig havde set før. Og i Italien: se, der er cypresser, nej, det er pinjer, er det der et laurbærtræ? Nu kommer der palmer. Vi stopper og får en drink. Mille Fiori. Alene navnet og synet af flasken med blomster i giver forventninger om hidtil usmagte glæder. Heldigvis regnede det ved ankomsten til Venedig, ellers havde alting nærmest været altfor vellykket. Men om aftenen var det tørt og varmt igen med en mørkeblå, stjernestrøet himmel over Markuspladsen. En himmel, man ønskede at kunne klippe en kjole ud af, at danse med hele natten.

MAN GLEMTE rædslerne i Dogepaladsets kældre og tænkte, at hvis mennesket er slet, er det gode, han gør jo det egentlige forunderlige — og gav dermed sig selv lov til at overvældes af al denne menneskeskabte skønhed. Tilmed spiller netop denne aften et 100-mands orkester Beethovens og tolker på guddommelig vis de følelser, man selv er grebet af.

Markuspladsen. — Nå, synes du stadig ikke, der er noget ved livet?

— I morgen vil vi op i Campanilen og se denne usandsynlige by fra oven!

— Butikerne i Colonnaden er åbne endnu. Jeg har set nogle dejligt tosede ørenringe.

— Si, si, Signora, jeg har tusindvis af Lire endnu. Jeg er tusinær, som Esben siger.

DE KIRKER, vi har besøgt på denne tur, vi ateister, har de ikke gjort stærkest indtryk, fordi de er monumenter over tro, såvel som monumentet i Neuengamme er det? Markuskirken kan man se på udefra og indefra og oppe fra Campanilen og aldrig blive færdig. Det er sammenstjålne kunstværker, siger Kornbeck. Jamen, menneskets trang til og evne til at skabe skønhed, sammen med dets evige søgen efter en mening, en tro . .

I aften må man tro på en mening og drikke champagne til.

Næste aften er der gondolsejlad til tenorsang i Canale Grande. Grånede ægtefolk, der engang blev arresterede af barbarer og aldrig siden har følt sig rigtigt løsladt, fletter fingre, nynner med og bliver tyve år yngre, indtil Alex brutalt forkynnder: der flyder et katteliv.

REVISIONSANSTALTEN FOR FYN

Odense

<p>A. CLASSEN-SMIDTH A/S <i>Odense</i></p>	<p align="center">I/S E. BONDO & CO. ODENSE</p>	
<p>SCANDIA-PAPER A/S Odense</p>	<p align="center">LANDINSPEKTØRERNE SØRENSEN & MEKLENBORG ODENSE</p>	
<p>I/S RESTAURANT SCT. KNUD Odense</p>	<p align="center">HAANDVÆRKER-SPAREKASSEN ASSENS</p>	
<p>THEILS POULSEN Odense</p>	<p align="center">ASSENS OG OMEGNS SPARE- OG LAANEKASSE</p>	
<p>KARL K. PEDERSEN & SØNNER Odense</p>	<p align="center">VIGGO HANSEN Assens</p>	<p align="center"><i>Aktieselskabet</i> ASSENS BANK</p>
<p align="center">ODENSE KRØLHARSFABRIK A/S</p>	<p align="center">ASSENS AMTSBIBLIOTEK</p>	
<p>BRDR. HENRIKSEN Odense</p>	<p align="center">A/S MIDDELFART HJULFABRIK</p>	
<p align="center">MAGASIN JENS JØRGENSEN Aarup</p>	<p align="center">TRI-RENSERIET „ROXY“ Algade 66 — Middelfart</p>	<p align="center">PREBEN C. WISTISEN Rådg. ingeniør Havnegade 11 — Frederikshavn</p>
	<p align="center">A/S BLUMØLIER ERIK BØGHSVEJ AABYHØJ</p>	<p align="center">RYDE SAVVÆRK Ryde — Tlf. Vejleby 21 Opskåret træ og bygningstrikler af enhver art.</p>

På Lidoen køber man en knaldgul solhat formedelst fire kroner, skuer ud over Adriaterhavet og føler sig som millionær og kosmopolit. Men på fisketorvet og grønttorvet på Rialto-broen bliver man humør igen og ønsker, at man havde et net over armen og skulle købe ind til en middag. Man skulle lave alle tiders gæstebud på disse lækkerier, og man følger nysgerrigt en tyk italiensk kollega i hælene. Hvad køber hun? Sælgerne skovler snegle og blæksprutter i store kræmmerhuse, skærer filet'er ud af mærkelige fisk, vejer artiskokker, asparges og jordbær, pakker ind og modtager betaling, hele tiden råbende som i extase ud over menneskemylderet om deres vidunderlige, uovertruffent billige varer.

PÅ TILBAGEVEJEN får man den ide, at man ikke kan leve længere uden at have smagt Bouillabaisse, forestiller sig ikke at en enkelt tallerkenfuld udgør et måltid med muslinger i skal, blæksprutter, søstjerner, krabber og iøvrigt er et studium og en opdagelsesrejse i alt godt fra havet. Med hvidvin til.

I en af de snævre gyder, vi slen-trer igennem, lyder den herligste baryton ud af et vindue i øverste etage. En ny Caruso? Nej, bare en almindelig italiener, der synger for sin bambino, til hvem det bedste ikke er for godt.

I Verona så vi verdens største amfiteater og befolkede i fantasien dets gloende varme stenbænke med romerske konsulser og senatorer i hvide togaer, klassisk skønne romerinder i guldsandaler og kunstfærdigt opsat hår, hører, at der endnu lejlighedsvis afholdes koncerter der og spekulerer på, hvordan det ville være at høre Vivaldi i disse omgivelser. Men heller ikke dette kulturklenodie blev skånet i sidste ragnarok. Som et apropos til teatret bliver vi tilfældigvis vidner til et imponerende nutidsskuespil: et begravelsesoptog i anledning af en højtstående borgers døds.

MALCESINE SUL GARDA var et tiltrængt pusterum inden hjemreisen, en hviletid, hvor hvert minut dog var optaget af at høre og se, sludre, syn-

ge, se på butikker og det gamle castello, og hvis man hørte til de modigste: bade i det iskolde vand. Hver dag var der rødvin til maden. Salute allesammen. Salute! På den anden side af søen er der olivenlunde, appelsin- og citrontræer, og ind imellem de sytten tunneller ligger nogle sjove, små byer, mondæne og primitive på samme tid, med ringbesatte, camparidrikkende udlændinge under palmerne foran hotellet, og tyve meter derfra: koner, der liggende på knæ skyller vasketøjet i havnevan-det. I Malcesine har Goethe delt udodeligheden mellem to huse, hvor han har boet en dag ad gangen i september 1786.

Ved hjemreisen syntes vi ikke at

vore hjerner, nethinder eller kame-raer kunne rumme mere, men det hele måtte i funktion igen. Der var nye byer, floder, mennesker, pastelfarvede huse med kransekageud-smykninger, bjerge, vandfald, nej, se der til højre — og der til venstre og der forude er Zugspitze. Stands! Jeg vil af, her vil jeg bo resten af livet!

Men da vi kørte ind over Lolland-Falster udbrod kommunisten Georg inderligt: Der er ingen steder så kønt som her i Danmark, græsset er mere grønt, vandet er mere blå, husene er mere velholdte og folk snakker dansk!

Tak for turen!

Magda Kari.

Lov om fordeling af en fra Forbundsrepublikken Tyskland i henhold til overenskomst af 24. august 1959 modtaget ydelse

(Vedtaget af folketinget ved 3. behandling den 2. juni 1960)

§ 1. Det i overenskomst af 24. aug. 1959 mellem den danske stat og Forbundsrepublikken Tyskland om ydelser til danske, der har været ramt af nationalsocialistisk forfølgelse, omhandlede beløb, stort 16 mill. DM, svarende til ca. 26 mill. kr., vil være at fordele mellem de berettigede i overensstemmelse med reglerne i denne lov.

Invaliderne.

§ 2. Til danske statsborgere, der som følge af forhold som nævnt i § 37, stk. 1, i lov nr. 475 af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre (erstatningsloven) eller som følge af eftersøgning, fængsling, internering eller deportation af nationale eller politiske grunde eller på grund af deres afstamning, har pådraget sig skade eller sygdom, hvorved erhvervsevnen er blevet forringet, ydes et beløb én gang for alle således:

- a) For så vidt erhvervsevnen er blevet forringet med 50 pct. eller derover: 12.000 kr.
- b) For så vidt erhvervsevnen er blevet forringet med 25 pct. eller derover, men dog under 50 pct.: 6.000 kr.

Stk. 2. Den af direktoratet for ulykkesforsikringen, respektive ulykkesforsikringsrådet, i henhold til afsnit 1 i erstatningsloven, jfr. lovens § 65, senest før 1. april 1960 ved kendelse fastsatte invaliditetsgrad lægges til grund ved bedømmelsen af størrelsen af den i stk. 1 omhandlede forringelse af erhvervsevnen.

Stk. 3. Den i stk. 1 omhandlede ydelse kommer til udbetaling uanset, om den invaliderede oppebærer rente i henhold til erstatningslovens afsnit 1, eller om sådan rente er bortfaldet i henhold til lovens § 24 eller måtte være omsat til et kapitalbeløb i henhold til lovens § 28.

Thomas Rud Rasmussen
TANDLÆGE
ERIK MENVEDS GAARD
RANDERS

SØREN AAEN
HAMMEL

J. P. HANSEN
BAGERMESTER
Nørregade 19 - Varde

RENSERIET TØJPRESSEN
NØRREGADE 2 - VARDE

H. V. SLOTH
Kolonial - Vin - Tobak
VARDE

A/S CENTRALTRYKKERIET
VEJEN

VEJEN SMEDIE
OG MASKINLAGER

A/S VESTJYDSK
KRYSTAL-ISVÆRK

H. CHRISTENSEN
Aut. El-installatør
SKÆRBÆK

Oscar Christensen A/S
KOLDING

DANSK JERN- & EMAILLEINDUSTRI
v/ **WINKLER & WINDSLØV**
SILKEBORG

A/S RY MØBLER
RY

Aktieselskabet **VARDE BANK**

SPARE- & LAANEKASSEN
FOR VARDE BY OG OMEGN

ASKOV BOGHANDEL
NIELS PEDERSEN & K. MOGENSEN
ASKOV PR. VEJEN

HANSENS HOTEL
VEJEN

ELFORSYNING ANDELSSELSKABET
SØNDERJYLLANDS VESTKYST
Skærbæk

Enkerne.

Stk. 4. Til enker efter personer, der har mistet livet som følge af forhold som nævnt i stk. 1 eller er afgået ved døden som følge af skade eller sygdom pådraget under sådanne forhold, ydes et beløb af 6.000 kr. én gang for alle.

Stk. 5. Et dødsfald anses som følge af en skade eller en sygdom pådraget under forhold som i stk. 1 nævnt, såfremt direktoratet for ulykkesforsikringen, respektive ulykkesforsikringsrådet, har henført — eller ville kunne henføre — tilfældet under afsnit 1 i erstatningsloven, jfr. lovens § 65.

Børnene.

Stk. 6. Til hvert barn efter personer, der har mistet livet som følge af forhold som nævnt i stk. 1 eller er afgået ved døden som følge af skade eller sygdom pådraget under sådanne forhold, ydes der, såfremt der til barnet pr. 1. april 1960 ydes rente i henhold til erstatningslovens afsnit 1, et beløb af 2.000 kr. én gang for alle.

Stk. 7. Ved afgørelsen af, om der har foreligget et forhold som nævnt i erstatningslovens § 37, stk. 1, vil erstatningsrådets afgørelse herom være at lægge til grund, jfr. erstatningslovens § 42, stk. 1. I tilfælde, hvor rådet ikke har truffet sådan afgørelse, bør det i § 10 omhandlede fordelingsnævn og ankenævn som regel afæske erstatningsrådet en udtalelse.

§ 3. Den del af det i § 1 nævnte beløb, der ikke medgår ved udbetaling af ydelser i henhold til § 2 til invaliderede og enker samt børn, anvendes, efter at der er afsat 2,5 mill. kr. til anvendelse i overensstemmelse med § 6 til ydelse af godtgørelse for lidelse og tort i anledning af frihedsberøvelse til tidligere fanger i overensstemmelse med de i § 4, jfr. § 5, givne regler.

Lidelse og tort.

§ 4. Berettigede til den i § 3 omhandlede godtgørelse er danske statsborgere, som af den tyske besættelsesmagt eller i øvrigt af politiske

hensyn til tyske interesser har været underkastet frihedsberøvelse i Danmark eller er blevet deporteret til fængsel, koncentrations- eller arbejdslejr i udlandet på grund af afstamning, virksomhed her i landet til fordel for frihedsbevægelsen, medlemskab i eller tilknytning til det kommunistiske parti eller tjenesteforhold til det danske politi eller grænsegendarmeri eller i øvrigt af nationale eller politiske grunde eller af hensyn til tyske interesser. Det er en betingelse for retten til godtgørelsen, at pågældende, da frihedsberøvelsen blev iværksat, opholdt sig her i landet.

Mindst 8 ugers internering.

Stk. 2. Godtgørelsen vil være at yde med et fast beløb, jfr. stk. 5, for hver påbegyndt uge, frihedsberøvelsen har varet. Der ydes ikke godtgørelse for frihedsberøvelse i Danmark, når frihedsberøvelsen ikke har varet 8 uger. Denne grænse gælder dog ikke, såfremt frihedsberøvelsen er omfattet af reglen i stk. 4, eller der i tilknytning til frihedsberøvelse i Danmark er foretaget deportation til udlandet. I tilfælde af gentagne frihedsberøvelser i Danmark ydes godtgørelse, såfremt frihedsberøvelserne sammenlagt har varet 8 uger eller derover.

Stk. 3. Har deportation til udlandet fundet sted, ydes der for hver påbegyndt uge, deportationen har varet, det dobbelte af det i stk. 2 omhandlede beløb. For hver påbegyndt uge, deportationen har varet ud over 1 år, forhøjes den fornævnte godtgørelse med 50 pct. Deportationen betragtes som afsluttet ved tidspunktet for hjemkomsten til Danmark eller for overførelse til Sverige. For så vidt hjemkomsten er blevet forsinket på grund af forhold, der alene må tilregnes den pågældende selv, regnes der dog med det tidspunkt, på hvilket den pågældende tidligst kunne være vendt tilbage til Danmark.

Stk. 4. Såfremt den pågældende har modtaget godtgørelse i henhold til erstatningslovens § 44, stk. 4, som følge af, at han i forbindelse med frihedsberøvelse i Danmark har været udsat for tortur eller mishandling

af alvorligere karakter, vil godtgørelse være at yde med det for deportation fastsatte ugebæleb, jfr. stk. 3, 1. punktum.

Stk. 5. Det i stk. 2 nævnte beløb beregnes ved at dele det i henhold til § 3 udfundne beløb til udbetaling af godtgørelse til tidligere fanger med det samlede antal uger, der fremkommer på grundlag af de i henhold til nærværende lov rettidigt indgivne og anerkendte begæring om godtgørelse, reguleret under hensyn til stk. 3 og 4. Det således fremkomne beløb afrundes til nærmeste beløb i kroner.

Hvem kan fremsætte begæring?

§ 5. Begæring om godtgørelse i henhold til § 4 kan kun fremsættes af den, hvem frihedsberøvelsen er overgået, eller — for så vidt pågældende er afgået ved døden — af pågældendes ægtefælle, forudsat at det ægteskabelige samliv bestod indtil dødsfaldet, og at ægtefællen ikke er berettiget til den i § 2, stk. 4, omhandlede ydelse.

Stk. 2. For så vidt en til godtgørelse berettiget person måtte være afgået ved døden efter at have fremsat begæring om godtgørelse i henhold til den nævnte bestemmelse, men inden godtgørelsen er kommet til udbetaling, vil den være at indbetale til dødsboet.

Særlige ydelser.

§ 6. Af det i § 1 omhandlede beløb vil ca. 2,5 mill. kr., jfr. herved § 3, være at anvende som hjælp i særlige tilfælde blandt besættelsetidens ofre, jfr. stk. 2—5.

Stk. 2. Den i stk. 1 omhandlede hjælp vil kunne ydes til personer samt til enker og børn efter personer, som har været underkastet frihedsberøvelse som i § 4 omhandlet, eller som på anden måde har været genstand for overgreb eller forfølgelse foretaget af den tyske besættelsesmagt eller af med denne samarbejdende korps, organisationer eller enkeltpersoner her i landet.

Stk. 3. Hjælpen kan ydes, såfremt der efter undersøgelse i hvert enkelt tilfælde skønnes at foreligge særlig vanskelige forhold for andrageren,

Fredericia Byes og Omegns Spare- og Laanekasse

S. M. ANDERSEN
FREDERICIA

AKTIESELSKABET E. RASMUSSEN
FREDERICIA MASKIN- OG ELEKTROMEK. FABRIKER
FREDERICIA

DEN DANSKE LANDMANDSBANK
AKTIESELSKAB
FREDERICIA AFDELING

LANDBOSPAREKASSEN FOR RIBE OG OMEGN

A/S ESBJERG JERN- OG STAALFORRETNING

SYDJYDSK LANDMANDSBANK
RIBE

FRØKJÆR-JENSEN
ESBJERG

LEO KÆRAAS KLINIK
ESBJERG
ved O. Steen
EXAM. TANDTEKNIKER

OVE SCHOVSBO
LANDINSPEKTØR
ESBJERG

H. P. BANGS
Vognmands- og flytteforretning
ESBJERG

P. C. TERLING & CO.
ESBJERG

OSCAR WILHELMSSEN
FISKEEXPORT EN GROS
ESBJERG

THORVALD BORNHØFT
ESBJERG

LEGO SYSTEM

såsom store forsørgerbyrder, særlige udgifter i forbindelse med sygdom, ringe beskæftigelsesmuligheder eller særlige uddannelsesbehov.

Stk. 4. Størrelsen af hjælpen fastsættes af det i § 10 omhandlede fordelingsnævn efter et skøn over samtlige foreliggende omstændigheder. Hjælpen kan ydes i form af et engangsbeløb eller som en løbende ydelse ved køb af livrente eller på lignende måde efter fordelingsnævnets nærmere bestemmelse. Hjælpen kan i det enkelte tilfælde normalt ikke overstige 10.000 kr. eller, hvor hjælpen fastsættes som en løbende ydelse, 15.000 kr.

Stk. 5. Hjælpen kan ydes samtidig med engangsydelse i henhold til § 2 og godtgørelse i henhold til §§ 3—5.

§ 7. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan det i § 10 omhandlede fordelingsnævn dispensere fra kravet om dansk statsborgerskab og om ophold her i landet, da frihedsberøvelse m. v. fandt sted.

§ 8. Personer, der under den tyske besættelse har udvist en nationalt uværdig optræden, og efterladte efter sådanne personer er afskåret fra at modtage ydelser i henhold til nærværende lov.

Stk. 2. Ved afgørelsen af, om der har foreligget et sådant forhold, vil erstatningsrådets afgørelser herom være at lægge til grund, jfr. erstatningslovens § 65. I tilfælde, hvor rådet ikke har truffet sådan afgørelse, bør det i § 10 omhandlede fordelingsnævn og ankenævn som regel afseke erstatningsrådet en udtalelse.

§ 9. Er der for frihedsberøvelse ydet godtgørelse i henhold til tysk lovgivning, kan der ikke ydes godtgørelse i henhold til nærværende lovs §§ 3—5.

Fordelingsnævnet.

§ 10. Behandlingen af sager vedrørende engangsydelse i henhold til § 2, godtgørelse i henhold til §§ 3—5 og hjælp i henhold til § 6 henlægges til et fordelingsnævn bestående af en af socialministeren beskikket formand samt af 2 medlemmer, der ligeledes beskikkes af socialministeren.

Socialministeren beskikker endvidere en suppleant for hvert af de to medlemmer; suppleanterne har adgang til at overvære alle nævnets forhandlinger. Nævnet er berettiget til at tilkalde særlige sagkyndige, der uden stemmeret kan deltage i nævnets forhandlinger.

Stk. 2. Nævnets afgørelse af spørgsmålet om ydelse af engangsydelse i henhold til § 2 og godtgørelse i henhold til §§ 3—5 kan af pågældende indbringes for et ankenævn bestående af en dommer som formand og 2 andre medlemmer, der alle beskikkes af socialministeren. Anke skal være indgivet senest 8 uger efter, at fordelingsnævnets afgørelse er meddelt pågældende. Fordelingsnævnets afgørelse af spørgsmålet om ydelse af hjælp i henhold til § 6 er endelig.

Stk. 3. Nævnens forretningsorden fastsættes af socialministeren.

Begæring i løbet af 2 måneder.

§ 11. Udbetaling af engangsydelse i henhold til § 2 og af godtgørelse for lidelse og tort i anledning af frihedsberøvelse i henhold til §§ 3—5 forudsætter, at begæring herom indgives til det i § 10 omhandlede fordelingsnævn inden 2 måneder efter lovens ikrafttræden, dog inden 4 måneder efter dette tidspunkt, hvis pågældende ved lovens ikrafttræden havde ophold i udlandet.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder foreligger, kan nævnet bortse fra de i stk. 1 nævnte frister.

Stk. 3. Ansøgning om hjælp i henhold til § 6 fremsættes snarest muligt og skal indgives til fordelingsnævnet. Socialministeren fastsætter efter indstilling fra nævnet en dato — dog tidligst 6 måneders dagen for lovens ikrafttræden — efter hvilken dato der ikke vil kunne modtages ansøgninger om hjælp i henhold til § 6.

Stk. 4. Når nævnet herefter har behandlet samtlige indkomne begæring og ansøgninger, træffer socialministeren afgørelse om dets ophævelse.

§ 12. Inden nævnet afslutter sin virksomhed, jfr. § 11, stk. 4, fore-

tager det en opgørelse over de i henhold til §§ 2, 3—5 og 6 udbetalte ydelser. Den herefter resterende del af det i § 1 omhandlede beløb overføres til en fond, hvis midler skal anvendes fuldt ud til fordel for besættelsestidens ofre. De nærmere regler for fondens virksomhed fastsættes af socialministeren.

§ 13. Socialministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren et vederlag én gang for alle til formændene for og medlemmerne af fordelingsnævnet og ankenævnet samt nævnens sekretærer, hvilke vederlag afholdes af statskassen. Andre omkostninger i forbindelse med nævnens virksomhed udredes ligeledes af statskassen.

§ 14. Statskassen står i fornødent omfang i forskud med hensyn til ydelser i henhold til nærværende lov.

§ 15. De i nærværende lovs §§ 2, 3—5 og 6 omhandlede ydelser medregnes ikke ved fastsættelse af pension i henhold til lov om folkeforsikring eller lov om pension og hjælp til enker m. fl. eller ved fastsættelse af bidrag i henhold til lov om offentlig forsorg kapitel XV og XVI.

§ 16. Retten til ydelser i henhold til nærværende lov kan ikke overdrages, pantsættes eller gøres til genstand for retsforfølgning.

§ 17. Erklæringer angående forhold, der omfattes af denne lov, kan kræves afgivet på tro og love.

§ 18. Den, der i de i loven omhandlede sager meddeler urigtige eller vildledende oplysninger, straffes med bøde eller hæfte, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov. Det samme gælder den, der i forbindelse med en ansøgning, eller når der afkræves ham oplysninger, fortier forhold, der er af betydning for sagens afgørelse.

§ 19. Nærmere regler til gennemførelse af nærværende lov kan fastsættes af socialministeren.

§ 20. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1960.

ESBJERG BANK

AKTIESELSKAB

A/S BRDR. NISSEN

FRUGT EN GROS
ESBJERG

OTTO BERTELSEN

RADIO - SENDERE - EKKOLOD
ELEKTR. SKIBSANLÆG
NYHAVNSGADE 25 - ESBJERG

BRØDRENE LEERVAD

AUT. ELEKTRICITETSFIRMA
NORGESGADE - ESBJERG

„OSTEBODEN“

TORVEGADE 50 - ESBJERG

TOBIESENS PAPIRHANDEL

ESBJERG

KAJ BRAADs

BOGHANDEL
KONGENSGADE 87 - ESBJERG

H. Nordland - Hans Nordland

Statsaut. revisorer
ESBJERG

CENTRALTRYKKERIET

ESBJERG

DAGBLADET VESTKYSTEN

ESBJERG

AKTIESELSKABET VARDE BANK

ESBJERG AFDELING

ESBJERG TOVVÆRKSFABRIK A/S

AKTIESELSKABET

C. J. CHRISTENSENS PAPIRHANDEL
ESBJERG

J. LAURITZENS EFTF.

Mæglerforretning
Havnegade 61 - Esbjerg

VALSEMØLLEN

AKTIESELSKAB
ESBJERG

WIGGO KONGSTAD A/S

FISKEBROGADE
ESBJERG

BRDR. MATHIASSEN

NYHAVN - ESBJERG

E. & C.s

HØNSEFODERFABRIK A/S
ESBJERG

Nordslesvig i tiden efter 1945

Af forfatteren Chr. Demuth.

„Fri! Vi er fri“ lød det fra vindue til vindue, fra fortov til fortov under støvregnen i aftentimerne den 4. maj. Og sådan tonede det endnu ved morgenkaffen, som man måtte nyde sammen med venner og naboer den 5. maj. Igen lød den sang, som oftest hørtes under besættelsen: „Frihed er det bedste guld“, og fjerde strofe fik særlig betydning: „Frihed er det gyldne skjold / mod avind, list og overvold“. Gennem fem lange år havde disse tre under hærgen og gennem spionage og angiveri. Man tænkte på det, men talte ikke om det. Man talte om fremtidens opgaver i og for det land, som igen helt var vort og altid skulle være det, og hvor vi skulle „sætte al vor gerning ind“. Der var hverken tid eller lyst til at tænke på hævn eller had — disse negative og lange ord. — Sådan var stemningen i danske kredse; sådan måtte de være,

Men „Asmus von der Heide“ vedblev til det sidste i det tyske blad at tillægge os pøblens laveste instinkter.

Der indtraf hændelser i de første hektiske dage, som vi beklagede; men havde vi været dette pøbelagtige folk, så havde der været grunde nok fra de fem onde år til, at der var sket værre ting. Ved retsopgøret kunne man godt have brugt mottoet: „Hvad der er ondt, vil vi hade dobbelt, hvis det er dansk“. For ved strafudmålingen blev ensartede forbrydelser dømt mildere, når de var begået af medlemmer af det tyske mindretal, end hvis de var øvede af danske. Men lykkeligt havde det været, om alle danske statsborgere havde opført sig sådan under krigen, at et retsopgør havde været unødvendigt. Besindige folk fra begge lejre må dog vist indrømme, at der var sket adskilligt, som måtte straffes for igen at opnå tålelige tilstande og skabe respekt for den offentlige moral.

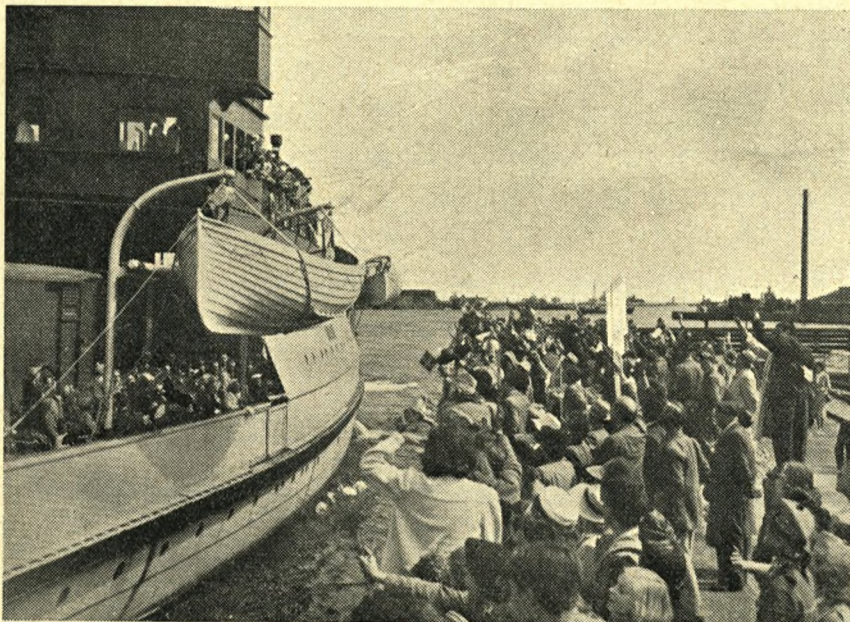
Det var under hele besættelsen og ved dens ophør den almindelige opfattelse i Nordslesvig, at al mindretalslovgivning skulle høre op, så Kongeå-grænsen helt og for altid for-

svandt. Efter kapitulationen viste det sig, at der var stor uenighed om, hvordan især skoleforholdene skulle ordnes. Der blev afholdt møder og affattet resolutioner, hvilket sjældent fører til enighed eller en tilfredsstillende løsning. Megen bitter splid og en del misforståelser kunne være undgået, hvis man allerede i 1946 havde indført den nugældende ordning, hvorved der blev skabt de friest mulige vilkår for privatskolerne (friskolerne) landet over. Man nåede derigennem frem til en løsning, der både tilfredsstillede det tyske mindretal og de danske tilhængere af den uændrede mindretalsordning fra 1920 og tillige imødekom det sønderjydske krav om, at særrettighedernes tid måtte være forbi. Fremtidig måtte den danske frihedslovgivning ligelig gælde alle landets borgere.

I 1953 var der 25 tyske privatskoler i gang med 9—900 elever. I 1944, da elevtallet var størst, var der 2 130 elever i tyske kommuneskoler og 1 845 i tyske privatskoler. I 1956 var der 30 tyske privatskoler med 1 039 elever. I april 1957 indviedes en tysk centralskole i Mølby ved Jels som nr. 31 i rækken.

De nazistiske organisationer opløstes af sig selv ved kapitulationen; mindretallet deltog ikke i valget i 1945 og blev ikke repræsenteret i folketinget før i 1953. Men i efteråret 1945 dannedes en politisk sammenslutning under navnet „Bund deutscher Nordschleswig“. Foreningens program indeholdt en klar loyalitetserklæring over for kongen, staten og grænsen af 1920. Det erkendtes, at nogle medlemmer af mindretallet ikke altid havde opført sig korrekt, og udtaltes: „... Vi ønsker at stille os på; den demokratiske statsopfattelses grund og i vort politiske liv at virkeliggøre demokratiske grundsætninger. Derfor afviser vi enhver politik, der ikke lader sig forene med rettens, retfærdighedens og menneskelighedens grundsætninger“.

Der var selvsagt en del brydninger indenfor mindretallet; men efterhånden udglattedes de i nogen måde, så det ved folketingsvalget i 1947 fik 7 464 stemmer, hvilket svarer til 8 %

I maj vendte den store flok danske ex-fanger hjem fra Sverige og blev hilst velkommen i frihavnen.

SPEDITION KLOSTER

HADERSLEV

A/S NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

ANDELSBANKEN

HADERSLEV AFDELING

**HANDELSBANKEN
I HADERSLEV**

N. TIMMERMANN

GRAM SAVVÆRK

**AAGE JENSEN
GRAM**

**LØGUMKLOSTER OG OMEGNS
CENTRALVASKERI A.M.B.A.**

**HADERSLEV BANK A/S
AFDELING I TOFTLUND**

A. HUNDEVADT

Haderslev

A/S SEVERIN SCHMIDT

HADERSLEV

**ARBEJDERNES BRØDFABRIK A/S
HADERSLEV**

SØNDERJYLLANDS KREDITFORENING

SPAREKASSEN FOR HADERSLEV BYES OMEGN

MICHAEL HANSEN
Jern- og stålforretning — Byggematerialer
HADERSLEV

**BREDE SOGNS SPARE- OG LAANEKASSE
BREDEBRO**

**TOFTLUND OG OMEGNS
SPAREKASSE**

OTTO FREJ & CO.
Køkkenaffaldskværnen
Toftlund. Telf. 048-31258

af afgivne stemmer i Nordslesvig. Ved valget i 1950 dalede tallet til 6 406, som var 7,2%. Op mod folketingsvalget i 1953 var mindretallets organisationsapparat helt i orden, så man kunne regne med god valgdeltagelse. Der opnåedes da også 9 721 stemmer, hvilket var omtrent 10 % af såmnlige stemmer i landsdelen. Mindretallet blev atter repræsenteret i folketinget, hvor gårdejer Hans Schmidt, Oksbøl på Als, nu fik sæde.

Hvis man kan regne med, at mindretallet blev atter repræsenteret i trentlig højden af mulige stemmer, har det sin interesse at sammenligne det med gennemsnittet af stemmeprocenten fra genforeningen til besættelsen. Den lå omkring 15. De 10 % i 1953 svarer altså til en nedgang på omkring 33 %.

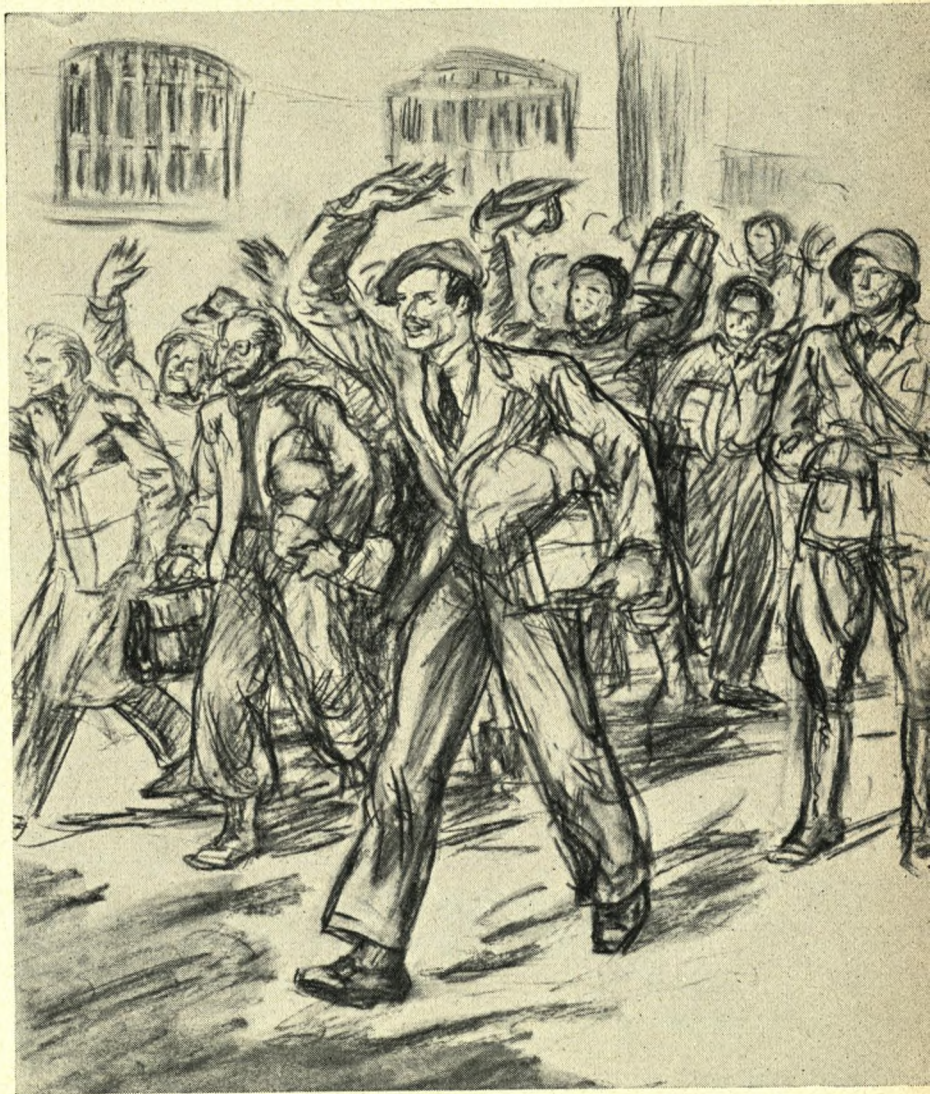
Den hjemmetyske befolkning tæller 20—25 000 mennesker, hvoraf den ene halvdel bor i købstæderne og den anden fortrinsvis i grænseegnene.

Folketingsmand Hans Schmidt var i en periode fremme med den påstand, at loyalitetserklæringen af 1945 var fremsat under pres fra dansk hold, hvilket blev kraftigt tilbagevist i tinget og i pressen, og han har siden forladt dette standpunkt. I sin tale ved folketingssamlingens slutning i april 1957 gik han helt og fuldt ind for loyalitetserklæringen og meddelte, at det tyske mindretals repræsentant for fremtiden ville deltage i tingets almindelige forhandlinger og afstemninger, som et hvilket som helst andet politisk partis repræsentanter. Hidtil har man fra hjemmetysk side fulgt den af pastor Schmidt indførte taktik kun at deltage i forhandlinger og afstemninger, som angik mindretallets problemer. Dette nye standpunkt kan kun hilses med tilfredshed fra dansk hold, da det må være udtryk for ønsket om at indtræde som loyale borgere i det danske rige.

Ved folketingsvalget den 14. maj 1957 mønstrede mindretallet kun 9 202 stemmer af ialt 104 367 afgivne stemmer i landsdelen. Det var en nedgang fra omtrent 10 % til 8,8. Men Hans Schmidt sikrede dog sit mandat.

Den energiske udvikling af erhvervslivet i Sønderjylland, som naturligtvis i nogen grad standsede under besættelsen, er siden genoptaget og fortsat. Resultaterne er et mønstergyldigt og ydedygtigt landbrug, hvorunder hører kultivering af store arealer, som tidligere lå næsten unyttet hen. I de tyndt befolkede egne i midt- og vestlandet er der anlagt gode „udstykningsveje“, som betinger og muliggør oprettelsen af nye landbrug. Hedeselskabet har udført et stort planeringsarbejde og medvirket ved dræning og afvanding iøvrigt. Industrien har haft god fremgang; forrest står vel eventyret Danfoss på Als; men også anden maskinindustri

hævder sig smukt; tæppevæverier og tekstilfabrikation beskæftiger mange mennesker, og man kan vel have lov at fremhæve Sønderjyllands Højspændingsværk som et mønsterforetagende, der i en håndvendning elektrificerede hele landsdelen fra midelmådighed til en standard, som viste sig efterfølgelsesværdig. Alt dette bør være forløbere for andre industrielle foretagender, som er nødvendige for landsdelen med det stærkt stigende befolkningstal. I 1921 var der ca. 164 000 indbyggere; I 1955 var der 212 800. Aabenraa havde i 1921: 7 961 indbyggere; i 1956: 13 854; Haderslev i 1921: 13 149, i 1956: 18 920; Sønderborg i 1921: 8 533; i

BEFRIELSE.

J. N. MAILAND A/SVINHANDEL
SØNDERBORG**BRØDRENE EEGHOLM**

SØNDERBORG

NETZLER EFTF. A/S

SØNDERBORG

BRUNO KOCKAUTOMOBILER
SØNDERBORG**SHELL SERVICESTATION**ved M. HANSEN
ALGADE 2 - SØNDERBORG**J. H. KOCK A/S**

SØNDERBORG

ALSISK FRØAVL A/S

SØNDERBORG

ADOLF J. WOLFINDEH. SVEND A. WOLF
ST. RÅDHUSGADE - SØNDERBORG**DAMEHUSET**INDEH. H. FRIIS
TØNDER**TØNDER MEJERI**

CHR. PETERSEN

HANS KNUDSENJERN- OG STAALFORRETNING
SØNDERBORG**SØNDERBORG FORNIKLINGSANSTALT****CENTRAL-MØBELLAGER**H. M. JOHANSEN
SØNDERBORG**P. GYDESEN**Aut. gas- og vandmester
Ringgade 95 - Sønderborg**QUITZAU**VØLUNDSGADE
SØNDERBORG*Hotel ALSSUND*

SØNDERBORG

ALS ÆGEKSPORT

SØNDERBORG

ALS FLØDEIS

SØNDERBORG

CENTRALTRYKKERIET

SØNDERBORG

DUUS DENTAL LABORATORIUM

SØNDERBORG

HANS PHILIPSENHANDELSGARTNER
Kongevej 22—24 - Sønderborg**BAGERMESTRENE****RUGBRØDSFABRIK
I SØNDERBORG A/S****HANDELSBANKEN I TØNDER****FILIAL AF AKTIESELSKABET KJØBENHAVNS HANDELSBANK****TH. LAURSENS BOGTRYKKERI**

TØNDER

TØNDER LANDMANDSBANK A/S

1956: 18 564; Tønder i 1921: 5 129; i 1956: 7 269 indbyggere.

Gymnasiernes store elevtal i købstæderne, frie skoler for den voksne ungdom ud over landsdelen og forsamlingshuse i hvert sogn på et par nær vidner om, at interessen for åndelige og kulturelle værdier går godt i spand med praktisk dygtighed.

De under fremmedherredømmet til selvstændighed og dygtighed så hårdt trænede to slægtled er blevet efterfulgt af et tredje, som på skønneste måde har vedgået arv og gæld.

Gunhild Christiansen:

DANMARK BESAT

(Gyldendals lette læseserie, bd. 10). 124 sider, kr. 7,85, indb. kr. 9,35.

En enquete fornylig viste, at de fleste unge savner selv den mest elementære viden om besættelsestiden og modstandskampen. Blandt de adspurgte unge var der nogle, som troede, at Schalburgkorpset var en modstandsorganisation, og andre mente, at en værnemager var en mand, der lavede våben til modstandsbevægelsen. Enqueten blev kommenteret i en del dagblade, og flere af dem mente, at skolen lærer børnene for lidt om besættelsestiden.

De egentlige historie-lærebøgers afsnit om denne periode må naturligvis være ret kortfattede, og herudover har der ikke hidtil eksisteret nogen bog, som gav en for børn afpasset samlet skildring af dette tidsafsnit. Den nye læseplans-betænkning forudsætter, at historieundervisningen i stigende grad vil forme sig som en uddybning af elevernes viden om udvalgte historieafsnit — og det er vel nærliggende, at en del lærere vil vælge den nyere eller nyeste historie som genstand for en sådan udførligere behandling.

Danmark besat er et forsøg på at skildre besættelsestiden således, at fremstillingen på én gang bliver historisk korrekt og dog så levende, at den kan fange børnenes interesse og gøre disse års særlige tilstande virkelighedsnære for dem. Bogen koncentrerer sig derfor om en række konkrete episoder, der tilsammen belyser de mest væsentlige træk i besættelsestidens historie: 9. april, 29. august, sabotagen, våbenedkastningerne, den illegale trafik, folkestrejkerne, modsætningen mellem samarbejdspolitikken og modstandsbevægelsens indstilling, dagliglivets besvær med rationering og varemangel etc.

Danmark besat er i første række tænkt som supplementslæsning ved undervisningen i skolen, men der er lagt vægt på at anvende et så jævnt sprog og bevare de dramatiske momenter i så høj grad, at den også skulle kunne læses af børn „for fornøjelsens skyld“.

PROPAGANDA

Heinrich Fraenkel og Roger Manvell: *GOEBBELS. Oversat af Chr. Dahlerup Kock. Schönberg, maj 1960. 345 sider, hft. 28,75 kr.*

Propagandaminister
Joseph Goebbels.

Her er en god lejlighed til at betragte intelligensen bag Hitlers Tredje Rige. Gennem et indgående studium af et stort kildemateriale, af hvilket meget er nyt, og gennem mange samtaler med personer, som har været i nær berøring med Goebbels, bl. a. hans søster Maria Kimmich, har forfatterne til denne bog givet et vægtigt bidrag til forståelsen af en af de mænd, der stod Hitler nærmest. De bedste kilder er imidlertid G's egne dagbøger, som han har ført, ligegyldigt hvor meget, der påhvilede ham, og som i et vist omfang er bevarede. Forfatterne peger dog på den omstændighed, at G. ikke altid er ærlig selv over for sin dagbog. Hans grænseløse begær efter magt gjorde, at han ofte tillagde sig selv større betydning, end han havde i den pågældende situation.

I sin dagbog afslører G., at han vidste besked med og billigede alle nazismens forbrydelser i k-z-lejrene. Om masse mordene på jøderne skriver han: „Her kan det ikke nytte at gøre sig sentimentale skrupler. Jøderne har fortjent den katastrofe, de oplever i dag. Sammen med vore fjenders tilintetgørelse vil også de opleve deres egen tilintetgørelse. Vi må for-

cere denne proces med en kold hensynsløshed, og vi gør den lidende og gennem årtusinder martrede menneskehed en uvurderlig tjeneste“. (14. februar 1942).

Bogen om Goebbels omfatter hele hans liv, begyndende med barndommen i det småborgerlige hjem i Rhinlandet og sluttende med dramaet i førerbunkerens i Berlin — tro helt ind i døden mod sin herre og mester.

Af særlig interesse forekommer afsnittet om barndom og ungdom, som er belyst gennem Heinrich Fraenkels samtaler med en række personer, heriblandt G's lærer, pastor Mollen og hans barndomsven Fritz Prang m. fl. Man får en god forståelse af de begivenheder i den unge Josephs liv, som danner baggrunden for hans senere handlinger som Hitlers mest fanatiske tilhænger. Listig og beregnende, som han var, havde G. næppe virkelige venner. Uden skrupler brugte han dem, som han mente at kunne bruge, for senere som oftest igen at forstøde dem. Han så endog på sine nærmeste medarbejdere omtrent på samme måde, „som man ser på sit armbandsur eller sin fyldepen“. At han desuden, til trods for at han var far til seks børn, havde en lang række forhold til kvinder, mest skuespillerinder, understreger kun hans moralske standard.

Bogen klarlægger den rolle, som G. har spillet i vor tids største drama, og de metoder, han benyttede. Med utrolig opfindsomhed forstod han at udnytte de moderne propagandamidler, med hvilke man hensynsløst og kynisk underlagde sig hele det tyske folk. Det er vel et spørgsmål, om nazismen i det hele taget var kommet til magten uden Goebbels.

For en tidligere „Häftling“ virker bogen som en understregning af den farlige stilling, vi befandt os i under opholdet i de tyske k-z-lejre.

Det er både interessant og spændende at læse om „denne besynderlige, frastødende, farlige, men også fængslende skikkelse: Joseph Goebbels“.

Læs den og lad den stå som en advarsel mod enhver form for diktatur.

HELGE PEDERSEN.

„CERES“ A/S

Aabenraa

CARL C. BIEHL

Bogtrykkeri - Papir en gros
GRAASTEN

GRAASTEN TANDTEKNIK
JERNBANEGADE 9

JØRGEN IPLAND
GRAASTEN

HOLGERS RENSERI
Slotsgade 11 - Graasten

A/S LAURIDS NIELSEN
GRAASTEN

JACOB THIMSEN
SLAGTERMESTER
VALDEMARGADE 4
PADBORG

POULS MØBLER
ved P. MADSEN
SNEDKERMESTER
PADBORG

CHRISTIAN PETER BARSØE A/S

AABENRAA

„UNION“

KORN- OG FODERSTOFIMPORT A/S - AABENRAA

KONFEKTIONSFABRIKEN „KOFA“ A/S
AABENRAA

AABENRAA MARGARINEFABRIK

RØDDING ANDELSMEJERI
RØDDING - SØNDERJYLLAND

FRØS HERREDS SPAREKASSE

RØDDING

RØDDING
TØMMERHANDEL

AAGE COLFACH
Herremagasin
Rødding - Telefon 4 12 16

FOTOGRAF
H. INGVERSEN
GRAASTEN

H. WARMING
RØDDING

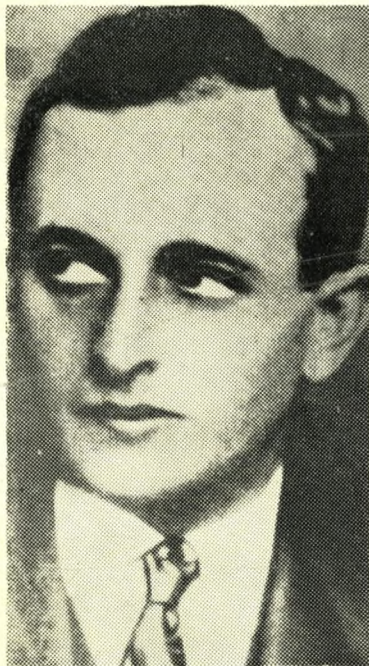
GRAASTEN ANDELSSLAGTERI

PADBORG DAMPVASKERI
TELEFON 7 33 12

PETERSEN & KNUDSEN
PADBORG

2/6.

Forfatterinden til den meget omtalte erindringsbog *Chi Ti Ama Così*, den nu 28-årige, ungarskfødte Edith Bruck, der som 12-årig blev sendt til kz-lejren i Auschwitz, arbejder for øjeblikket som „ekspert i koncentrationslejre“ for den italienske instruktør Gillo Pontecorvo, der er ved at optage filmen „Kapo“ i Beograd. Hasselbalchs Forlag udsender til efteråret bogen om Edith Bruck.

SS-obersturmgruppenführer
Adolf Eichmann

23/5.

Krigsforbryderen Eichmann arresteret i Israel.

Den i femten år eftersøgte tyske krigsforbryder, SS-Obergruppenführer Adolf Eichmann, der som leder af Gestapos jødiske afdeling var ansvarlig for hundrede tusinde jøders død, er blevet anholdt af det israelske sikkerhedspoliti og vil blive stillet for en krigsforbryderdomstol, oplyser premierminister Ben Gurion på det israelske parlaments møde i dag.

Adolf Eichmann, der er 54 år gammel, forsvandt i Østrig efter den tyske kapitulation og er siden blevet eftersøgt over så at sige hele verden. Fornylig blev det meddelt, at Eichmann havde slået sig ned i det persiske fyrstedømme Kuwait.

Adolf Eichmann var født i Palæstina og lærte i sin barndom hebraisk, jiddish og arabisk. I 1936 blev han af Hitler sendt tilbage til Palæstina for at organisere et arabisk oprør med tyske våben. I 1938 var han påny i Berlin, hvor han blev udnævnt til chef for Gestapos jødiske afdeling. Eichmann ledede i 1944 i Budapest udryddelseskampagnen mod ungarske

jøder, hvoraf 200.000 forsvandt i de tyske gaskamre.

Eichmann vil efter israelsk lov kunne idømmes dødsstraf. Omstændighederne ved Eichmanns anholdelse af det israelske sikkerhedspoliti kendes ikke. Meddelelsen om arrestationen blev givet en time før, premierminister Ben Gurion viderebragte nyheden til den forbløffede forsamling.

3 dages NORSK-DANSK stævne

Gestapofangernes landsstævne i København.

Gestapofangernes landsstævne i København den 28., 29. og 30. maj 1960 var et dejligt, fornøjeligt og vellykket stævne med ca. 20 gæster fra Norge og ca. 60 her fra.

De norske gæster var i strålende humør.

Lørdag morgen tog nogle af vore medlemmer med de norske gæster ud til den norske kirke, og de syntes alle, at den var meget smuk og prægtigt indrettet.

Ved rådhuset samledes vi kl. 13,15.

I den store sal tryk'ede overborgmesteren hver enkelt i hånden og bød velkommen. Overborgmesteren udtrykte sin varmeste taknemmelighed til det norske og danske folk for deres indsats under krigen. Overborgmesteren fortsatte:

„Jeg er vant til at tale til mange mennesker, men i dette tilfælde er det lidt anderledes; de lidelser, som en del af det norske og danske folk har gennemgået i krigens tid i de lejre, de har siddet i, det er vi andre

Stævedeltagerne havde fået adgang til et lille besøg ved henrettelsespælene i Ryvangen. Til højre står Arild Mikkelsen med foreningens fane.

blevet skånet for, og derfor betragter jeg ikke mig værdig nok til at tale til denne forsamling.

Vi har alle gjort vores indsats, men nogle er sluppet heldigt derfra, og derfor står vi i stor taknemmelighed til alle jer, som i dag er mere eller mindre skadelidte, og jeg vil til slut ønske jer et godt sammenhold og et godt foreningsarbejde fremover“.

Professor Hoff takkede overborgmesteren for de smukke ord, som man kunne høre kom fra hjertet.

Overborgmesteren bød derefter på vin, kransekage, småkager, cigarer, cigaretter, og derefter fik vi forevist hele rådhuset. Til slut så vi verdensuret og fik en grundig forklaring herom.

Kl. 15,30 kørte vi til Frihedsmuseet og herfra over Langelinie til Mindelunden, hvor der blev lagt kranse og blomster, og derefter sang vi alle „Altid frejdig, når du går“. Både Grinniklubbens og den danske fane var med. På Langeliniepavillonen fik vi en dejlig middag, og der blev sunget norske og danske sange, jo, der var en god stemning.

Telegram fra kongen

Ove Hoff sendte et telegram til kong Olav og kong Frederik, og da vi var færdige med middagen, blev væggen slået til side, og nu spillede musikken op til dans.

Søndag morgen gik turen til Nordsjælland. I Hillerød var vi inde at se Frederiksborg slot og kirken. I Asminderød kro fik vi en stor frokost med masser af varme retter, og humøret var strålende. Vi var nu rigtig rystet sammen. Ove Hoff læste et telegram op, der var sendt fra kong Frederik. Kl. 15 kørte vi så til Helsingør med Kronborg. I Klampenborg serverede spejderne dejlig kolbekaffe. Kagerne dertil havde Silvio Fugl været så flink at bage til os. Jo, det var en stor overraskelse. Det smagte vidunderligt.

Mandag kl. 11,15 mødtes vi på bryggeriet Carlsberg, hvor inspektør Jacobsen bød os velkommen, derefter

kom hr. Knauer, som viste os rundt på hele Carlsberg. De norske gæster var meget imponerede. Vi endte i museumsbygningen, hvor inspektør Jacobsen tog imod os og bød os til en vidunderlig frokost med alt det øl, vi ville have. Hr. Jacobsen holdt en tale og håbede, at vi måtte få en festlig stund sammen, inden vi nu skulle skilles fra vore norske gæster. Arild Mikkelsen takkede hr. Jacobsen for den smukke gæstfrihed, der var vist vore gæster og os, og til slut takkede Hagbart Andersen de norske gæster for de hyggelige dage, vi havde været sammen med dem, og håbede, vi sås til næste år.

Hr. Jacobsen havde bestilt biler til alle, og al bagagen blev kørt ned til Oslobåden. Da vore norske gæster gik ombord, sang vi frihedssangen, og derefter sejlede Dronning Margrethe ud af havnen.

Dette var 3 dejlige dage i godt kammeratskab med vore norske kammerater.

Sv. Aage Svendsen.

Sølvbryllup

Mandag den 13. juli fejrer Harald Nielsen og hustru, A. D. Jørgensensvej 28¹, F., sølvbryllup.

Harald Nielsen, der er medlem af bestyrelsen for „De erhvervshæmmede fra besættelsestiden“, blev taget allerede i 1942 af dansk politi. I april 1943 stilledes han for en tysk krigsret og overførtes senere til Schwerin tugthus. Herfra gik turen til Hamborg og derfra til Rensborg. I februar 1944 overførtes han til tugthuset i Dreiergen. Han kom hjem til Danmark med Bernadotte-transporterne.

En lille gruppe stævnedeltagere passiarer: Fra v.: Carl Petersen, Farmand, fru Inger Strøh, Svend Busk og fru Busk.